

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง " การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนา ขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิก" เป็นการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างการจัดองค์กร และนโยบายการเผยแพร่คริสต์ศาสนาของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์ และบทบาทการใช้สื่อมวลชน. เพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนาขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ในฝ่ายสื่อสาร และการสัมพันธ์ของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย เพื่อความเหมาะสมในการศึกษาแต่ละประเด็น จึงใช้วิธีการศึกษาหลายวิธีผสมผสานกัน ในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ(Quality Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) และผู้ที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งที่ได้พยายามแสวงหาความรู้ โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคม จากสภาพแวดล้อม ตามความเป็นจริงเท่าที่สัมผัสได้ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรคนหนึ่งของโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งเป็นส่วนงานในฝ่ายสนับสนุน (Support staff) องค์กรคริสต์ศาสนา ได้พบและสังเกตเห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อม รวมทั้งข้อมูลด้านความรู้สึคนึกคิด และอุดมการณ์ โดยใช้เวลาในการศึกษาติดตามระยะยาวแบบมีส่วนร่วม และจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านต่างๆเพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนา เป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยมีรายละเอียดการศึกษา เพื่อการแสวงหาข้อมูล ตามสภาพความเป็นจริงขององค์กร ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ข้อมูลจากเอกสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหนังสือต่างๆที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Documents) แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ข้อเขียนในอดีต (Descriptive writings and studies in the past) ข้อเขียนที่นำมาศึกษาวิจัยคือข้อเขียนในหนังสือของ โรงพิมพ์อัสสัมชัญ และ โรงพิมพ์อื่นๆตลอดจนหนังสือที่จัดพิมพ์โดยชมรมนักเขียนคาทอลิก หนังสือที่ใช้เป็นหลักคือ หนังสือศาสนาคริสต์ และหนังสือประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย หนังสือและเอกสารอื่นๆนอกจากนั้น ใช้เพื่อการเทียบเคียงและเปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูล หนังสือและเอกสารทั้งหมด ได้แก่

- รายงานผลการเผยแพร่คำสอน
- หนังสือและเอกสารคู่มือคำสอนคริสตังค์
- หนังสือชุดคริสต์ศาสนาเชิงวิชาการ
- หนังสือพระคริสต์ธรรมใหม่ ฉบับอมตธรรมเพื่อชีวิต
- หนังสือประวัติพระศาสนจักรสากลและพระศาสนจักรในประเทศไทย
- หนังสือ ประวัติพันธสัญญาเดิม
- หนังสือศาสนาคริสต์
- ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ
- สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการเผยแพร่

ข้อเขียนในปัจจุบัน (Descriptive writings and studies in the present) ได้แก่

- หนังสือแฉ่มมองพระคัมภีร์
- หนังสือข้อกำหนด
- เอกสารเกี่ยวกับสื่อมวลชน คำแนะนำด้านงานอภิบาล โลกยุคใหม่
- เอกสารการสัมมนาเจ้าอาวาสในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
- เอกสาร สารอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
- หนังสืออุดมการณ์
- หนังสือพิมพ์ข่าวคาทอลิก รายสัปดาห์ อุดมสาร
- เอกสารพิธีโมทนาคุณพระเป็นเจ้า
- สูจิบัตรและหนังสือที่ระลึกงานวันสื่อมวลชนคาทอลิก
- สูจิบัตรและหนังสืองานแจกรางวัลภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ดีเด่น

แหล่งค้นหาข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ โรงพิมพ์อัสสัมชัญ สำนักงานของสภาพระสังฆราชคาทอลิก ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุด

สถาบันราชภัฏ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บันทึกของผู้วิจัย หนังสือและเอกสารของห้องสมุดคาทอลิกโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนในเครือคาทอลิก อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นเจ้าของ ควบคุมนโยบายการบริหารโรงเรียนโดยฝ่ายการศึกษาในสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้รับอนุญาตให้เข้าทำการศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนให้ขอยืมหนังสือที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับ ซีสเตอร์สมพร กตัญญู อธิการินี บาทหลวงสนัด วิจิตรวงศ์ คุณพ่อเจ้าวัดอัสสัมชัญ ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ในการศึกษาวิธีการเพื่อการเผยแพร่แนวคิดจากพระวรสาร ในพิธีกรรมสำคัญวันอาทิตย์ และในโอกาสต่างๆ ของวัดอัสสัมชัญ ตลอดจนการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการสอนคำสอนจากพระวรสารแก่นักเรียน ในโรงเรียน รวมทั้งศึกษาจากหนังสือ และเอกสารจากที่ทำการศึกษาของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งได้รับความเอื้อเฟื้อจาก บาทหลวงจำเนียร กิจเจริญ อุปสังฆราชที่ปรึกษาและรองประธานสภาอภิบาล อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ข้อมูลจากบุคคล

ผู้วิจัยได้รับคำอธิบายข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อการตรวจสอบข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์จาก การพูดคุยและสัมภาษณ์ บาทหลวง ดร. สุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ กรรมการจัดการศึกษา ฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เจ้าอาวาสวัดธรรมาสันนิทบุณยเปโตร ซึ่งเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตทางสาขาประวัติศาสตร์จากสถาบันศาสนา ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี

วิธีการเก็บข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าในหนังสือ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงมาในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออธิบายเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ นอกเหนือจากนั้น ด้วยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับบุคลากรของโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์อาจารย์สมนึก ส่าอางผู้นำกิจกรรมกลุ่มพลศีล อาจารย์สละใจ สรรสิริทรัพย์ ผู้นำกิจกรรมกลุ่มกองหน้าร่าเริง อาจารย์สุชาติดา สมุทรศิริ ผู้นำกิจกรรมกลุ่ม วาย. ซี. เอส. อาจารย์อมรรัตน์ ธีรธรรม ผู้นำกิจกรรมกลุ่มพลมารี อาจารย์ชูศรี แผนสมบุญ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และบาทหลวงประจำชาติ ปรีชาวุฒิ ผู้นำกิจกรรมกลุ่มพลมารี และจิตตาศิการคณะกองหน้าร่าเริง สัตบุรุษอาวุโสผู้ไม่ประสงค์ให้ออกนาม ตลอดจนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในระดับบริหารของโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา การทำงานของสมณฑุตได้รับคำอธิบายจากการสัมภาษณ์ บาทหลวง ดร. วิษณุ ภัฏญอนันต์

เลขานุการสมณฑุตสำนักวาติกัน ประจำประเทศชูดาน การทำงานขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิก ได้รับคำอธิบายจากการพูดคุย และสัมภาษณ์ บาทหลวงวรยุทธ กิจบำรุง เลขานุการองค์กรสื่อมวลชนคาทอลิก ผู้อำนวยการแผนกการพิมพ์ (UCIP) ซึ่งเป็นองค์กร ภายใต้การควบคุมดูแลของฝ่ายสื่อสารและการสัมพันธ์ ในสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย การทำงานของแผนกวิทยุ วิทยุโทรทัศน์ (UNDA) แผนกภาพยนตร์และโสตทัศนูปกรณ์ขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิก ได้รับคำอธิบายจาก เซอร์ราเชล ศิริกรกุล รองผู้อำนวยการแผนกภาพยนตร์และโสตทัศนูปกรณ์ (OCIC) รวมทั้งเจ้าหน้าที่ขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิกผู้รับผิดชอบในสายงานโดยตรง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ได้ศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรคริสต์ศาสนา ซึ่งทำการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในประเทศไทยแต่แรกเริ่ม โดยนำเอกสารต่างๆที่ค้นคว้ารวบรวมมาได้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ นำมาศึกษา วิธีการเก็บข้อมูลมาตรวจสอบทำให้สามารถได้ข้อเท็จจริงมาในระดับหนึ่ง และเพื่อให้แน่ใจว่า ข้อมูลจากหนังสือและเอกสารที่ได้มานี้มีความเที่ยงตรง เอกสารเป็นจริง เชื่อถือได้เป็นที่ยอมรับ จึงนำข้อมูลเหล่านี้มาตรวจสอบโดยวิธีการนำข้อมูลมาเทียบเคียงกัน ได้พบว่าข้อความที่บันทึกไว้ถูกต้องตรงกันเป็นหลักฐานที่มีค่าของความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้เรียบเรียง เอกสารและหนังสือซึ่งพิมพ์ออกเผยแพร่เป็นบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกโดยตรง ได้แก่ มิชชันนารี บาทหลวง คริสตชน นักวิชาการผู้มีชื่อเสียง รวมทั้งผู้ที่ทำการเผยแพร่คริสต์ศาสนาอยู่ในปัจจุบัน

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า เอกสารทางด้านรายงานผลการเผยแพร่ มีอยู่น้อยมาก การเก็บข้อมูล ลักษณะ วิธีการเผยแพร่ศาสนา และลักษณะประเพณีผลไม่ได้มีการเก็บข้อมูลไว้ทุกองค์กร บางแห่งไม่มีข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร จำนวนสมาชิกที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยสาเหตุต่างๆอย่างชัดเจน เช่น การถึงแก่กรรม เป็นต้น ไม่มีบันทึกไว้ในรูปเอกสารที่รวบรวมไว้ในส่วนกลาง หรือการประเพณีผลการปฏิบัติงานด้านต่างๆไม่จัดทำในรูปของเอกสารเพื่อการเผยแพร่ จึงทำให้เป็นเรื่องลำบาก ในการค้นหาเปรียบเทียบข้อมูลบางประการ

นอกจากนี้ เอกสารการเผยแพร่ศาสนาบางแห่งถือเป็นความลับ ไม่นำออกไม่เผยแพร่ และไม่ทำสำเนาแจกจ่ายบุคคลภายนอก จึงได้มาเฉพาะที่สมควรเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบบอกเล่า (Oral Document)

เนื่องจากการเป็นการศึกษาถึงเหตุการณ์ทั้งในอดีต และในปัจจุบัน จึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและละเอียดถี่ถ้วนเพียงพอในการนำมาวิเคราะห์ บุคลากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) คือบาทหลวงวรวงศ์ กิจบำรุง ซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆดังนี้ ผู้อำนวยการแผนกการพิมพ์ (UCIP) ผู้จัดการโรงพิมพ์อัสสัมชัญ บรรณาธิการหนังสืออุดมศาสตร์ วารสารอุดมสาร และเลขาธิการองค์การสื่อมวลชนคาทอลิก สำหรับการสังเกตสภาพการณ์จัดงานวันสื่อมวลชนคาทอลิกแต่ละครั้ง ผู้วิจัยศึกษาสภาพการณ์ในงานด้วยตนเองรวม 3 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2534 - 2535 และ พ.ศ. 2536 ส่วนการแจกแจงวีดิทัศน์และรายการโทรทัศน์ดีเด่นผู้วิจัยสังเกตด้วยตนเอง 1 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2535 นอกนั้นเป็นการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากเจ้าหน้าที่ขององค์การสื่อมวลชนคาทอลิกในแผนกงานต่างๆ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือต่างๆ ได้แก่ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ กล้องถ่ายรูปและสมุดบันทึกข้อความการสังเกตและประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยนำแนวคิด และทฤษฎีมาเป็นกรอบนำการวิเคราะห์ ในประเด็นดังนี้

1. วิเคราะห์โครงสร้าง และรูปแบบการจัดองค์กร ตลอดจนนโยบายในการดำเนินการเผยแพร่คริสต์ศาสนา ขององค์การคริสตศาสนิกายโรมันคาทอลิกประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎีการจัดองค์กรของมินท์สเบิร์กเป็นกรอบในการวิเคราะห์
2. วิเคราะห์กลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน เพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนาขององค์การสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทยในฐานะเป็นสื่อเชื่อมโยง (Mediator role) ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันศาสนากับสังคม การวิเคราะห์ส่วนนี้ได้แนวคิดของ เดนิส แมคเคลเวลเป็นกรอบนำการวิจัย
3. วิเคราะห์บทบาทขององค์การสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย ในการ

เผยแพร่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย ว่าดำเนินไปในลักษณะ
อย่างไร ทั้งนี้โดยอาศัยแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม (Social Marketing) มาเป็น
กรอบการนำเสนอข้อมูล

5. วิธีการนำเสนอข้อมูล

ใช้วิธีการบรรยายเพื่ออธิบายเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์กรสืบมาจนถึง
ปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้ ถึงลักษณะการประสานกันของกลไกในการ
ทำงานต่างๆ ภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงลักษณะโครงสร้าง รูปแบบ นโยบาย
ขององค์กร ตลอดจนสภาพการณ์ และวิธีดำเนินการเผยแพร่คริสต์ศาสนานิกาย
โรมันคาทอลิกในประเทศไทยในปัจจุบัน รวมทั้งกลยุทธ์ และบทบาทการใช้สื่อมวลชน
เพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนาขององค์กรสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย ซึ่งเป็น
องค์กรในฝ่ายสื่อสารและการสัมพันธ์ ของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย
ทั้งนี้เป็นการอธิบายโดยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)
ตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ